Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування Рахівського районного суду Закарпатської області

22.01.2026

м. Ужгород, 2026 р.

І. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19[1], 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 22.01.2026 групою НПМ здійснено відвідування Рахівського районного суду Закарпатської області (далі – суд).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Крючков Андрій Миколайович, представник Уповноваженого в Закарпатській області (керівник групи НПМ);

Чижмар Ганна Миколаївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Лівак Євген Юрійович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Сливка Владлена Іванівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Тарабій Мирослава Володимирівна, представник громадськості.

Загальна інформація.

Ємчук Віктор Едуардович, голова Рахівського районного суду Закарпатської області.

Рахівський районний суд Закарпатської області, розташований за адресою: 90600, Закарпатська обл., м. Рахів, вул. Карпатська, 15.

Суд розміщений в одноповерховій будівлі. У приміщенні суду наявні два зали судових засідань, пристосовані для розгляду кримінальних проваджень.

У залах судових засідань, призначених для розгляду кримінальних справ, встановлено загородження для обвинувачених (підсудних), засуджених осіб зі спеціального захисного скла. Лави для розміщення обвинувачених (підсудних), засуджених осіб закріплені до підлоги. Зали судових засідань обладнані технічними засобами для проведення судових засідань у режимі відеоконференції.

Під час відвідування суду групою НПМ обвинувачені (підсудні), засуджені особи у приміщенні суду були відсутні.

Пропускний режим та охорону приміщення суду забезпечують працівники Служби судової охорони. Пост Служби судової охорони розміщений на першому поверсі будівлі суду.

У приміщенні суду розміщено інформаційні стенди, які містять відомості про графік прийому громадян, контактні телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав

людини, системи безоплатної правничої допомоги, а також інформацію про права та обов'язки учасників судового процесу.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування НПМ здійснено 25.04.2024.

За результатами попереднього відвідування надано Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Закарпатській області та Рахівському районному суду Закарпатської області рекомендації щодо усунення наступних недоліків:

обладнати кімнатами для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними), засудженими;

обладнати шість камер для обвинувачених (підсудних), засуджених та належного розміру;

вжити заходів щодо створення належних умов для участі в судових засіданнях маломобільних груп населення;

обладнати спеціальний санвузол для підсудних;

облаштувати у будівлі суду укриття;

забезпечити ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камер до зали судових засідань для розгляду кримінальних справ;

обладнати бокс для заїзду спеціального автотранспорту варти та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або огороджену стоянку для спеціального автотранспорту варти;

забезпечити проведення ремонтних робіт у камерних приміщеннях, санітарного вузлу для підсудних (засуджених) та приміщеннях для розміщення особового складу варти.

У ході відвідування встановлено, що рекомендації, надані за результатом попереднього відвідування, виконані частково.

Зокрема, завершуються ремонтні роботи у приміщеннях, призначених для розміщення особового складу варти, а також у санітарному вузлі, який використовується для обвинувачених (підсудних), засуджених осіб.

ІІ. ФАКТИ ПОРУШЕНЬ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання (стаття 5 Загальної декларації прав людини, стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України).

1. Вимогами пункту 6.5.2 Державних будівельних норм В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі – В.2.2-26:2010 Суди) передбачено, що в кожному приміщенні суду камери для підсудних слід передбачати, виходячи з розрахунку три камери на кожну залу судових засідань

для розгляду кримінальних справ. Тобто, у суді, де розміщено 2 зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано 6 камер.

Зазначене може свідчити про недотримання встановлених вимог щодо роздільного розміщення осіб, які утримуються під вартою, зокрема – чоловіків і жінок, дорослих і неповнолітніх, а також осіб, яким заборонено контактувати міх собою відповідно до процесуального статусу або обставин кримінального провадження.

Порушення права на життя (стаття 3 Загальної декларації прав людини, стаття 2, 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 3, 27, 29 Конституції України).

2. У порушення пункту 5.11 ДБН В.2.2-26:2010 Суди та пункту 14 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, ДСА України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68, у суді не обладнано бокс для заїзду спеціального автотранспорту варти та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або огороджену стоянку для спеціального автотранспорту варти біля зовнішнього спеціального входу (фото 1).

3. В порушення пункту 7.1.9 ДБН В.2.2-26:2010 Суди та пункту 13 Інструкції, у суді відсутній ізольований маршрут конвоювання обвинувачених, підсудних, (засуджених) оскільки обвинувачені, підсудні (засуджені) частково конвоюються доступним для третіх осіб коридором, що призводить до порушення їх прав та прав оточуючих на безпеку (фото 4).

4. Також, у порушення зазначених вимог у коридорі, по якому здійснюється конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених відсутні достатнє освітлення та кнопки звукової сигналізації.

5. У порушення Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579, на момент відвідування тимчасове укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування громадян у разі оголошення повітряної тривоги, в суді не облаштовано.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

6. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України та пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010 Суди, у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними), засудженими, що унеможливлює реалізацію їх права на захист.

Зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) ЄСПЛ констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, відсутність у суді кімнати для адвоката має наслідком порушення гарантованого Конституцією України права на захист та професійну правничу допомогу, приватне та конфіденційне спілкування з адвокатом під час підготовки до судового засідання та обговорення деталей справи.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Закарпатській області та Рахівському районному суду Закарпатської області відповідно до компетенції вжити заходів щодо запобігання порушенням, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини:

1. Опрацювати питання щодо забезпечення у суді кількість камер для підсудних (засуджених) не менш ніж 4 м^2 виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ.

2. Розглянути можливість облаштування у будівлі суду найпростішого укриття.

3. Вжити заходів щодо облаштування:

боксу для заїзду спеціального автотранспорту варти та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або огороджену стоянку для спеціального автотранспорту варти;

ізольованого маршруту для конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камер до зал судових засідань;

достатнім освітленням та кнопками звукової сигналізації коридору, яким здійснюється конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених;

кімнати для роботи адвокатів з обвинуваченими (підсудними) засудженими.

Додаток: фототаблиця на 1 арк.

Керівник групи НПМ
Представник Уповноваженого
в Закарпатській області **Андрій КРЮЧКОВ**

Фототаблиця

Фото 1	Фото 2
	
Фото 3	**Фото 4**
	